

A galgóci Szentlélek-ispotály

2009 június 28. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Galgóc 24 ezer lakosú város a Vág bal partján (szlovák neve: Hlohovec). Honfoglalás el?tti várát – amely egykor a markomannok földjét védte a hunoktól – Anonymus Colgoucként írja le Árpád vezéreinek Nyitra elleni hadjáratánál. (Huba, Kadocsa és Zovárd harcosainak emlékét egy különösen szép, pálmalevél díszítés? ezüst tarsolylemez is ?rzi a Nemzeti Múzeumban.) A hely 1113-ban Golgouz formában szerepel oklevélben, ekkoriban Szolgagy?r néven is ismerték a folyó fölé emelked?, királyi fegyveres szolgák által ?rzött, gy?r? alakú sánccal meger?sített földvárát. Az er?dítmény a XIII. század végéig ispánsági székhely volt, a mellette kialakult település régi német neve – a tatárjárás után behívott szabadalmas szászok révén –: Freistadtl. Csák Máté a XIV. század elején Galgócot is birodalmához csatolta, bukása után a korona visszavette, de a következ? évszázadban újra f?úri birtok. 1456-ban Újlaky Miklósé, a família kihaltával (1613) a Thurzó-család szerezte meg. T?lük a Forgáchok tulajdonába került, végül a Rákóczi-szabadságharc után Erd?dy Györgyé lett, ? építtette 1715-ben a várhegyen ma is látható tekintélyes barokk kastélyt.

A város tágas, szabályos piacterét néhány csinos ház keretezi, ami azért megbecsülend?, mert Galgócot az utóbbi évtizedek nem kímélték. Vasúti csomópont lévén jókora angol–amerikai bombázásokban volt része 1944–45-ben, de még annál is nagyobb rombolással járt a szocialistának nevezett városfejl?dés. A f?tér körül csak mutatóban maradt pár régi épület, az egykori Hóstát ma panellakónegyed. Egyetlen építészeti értéke, a középkori ispotály is csak véletlenül élte túl a buldózeres „rendezést”, és jó húsz évig romladozva várta sorsa jobbra fordultát. Renoválására végre tavaly sor került.

A régi id?k egészségyügyi és higiéniai intézménye az ispotály volt. Középkori városokban mindig az alvégen, a folyó vagy patak távozó szakasza mentén található a betegápolás vízigénye, illetve a járvány elkerülése miatt. A szerzetesrendek mellett a földesurak, de maguk a városok is építettek és fenntartottak „hospitálokat”, amelyek szállásként is szolgáltak. Az újkori nagy kórházak építésekor fölöslegessé vált beteghajlékokat lebontották, ezért különösen értékes a szerencsésen megmaradt galgóci Szentlélek-ispotály. Emellett szinte tisztán meg?rizte gótikus formáját. Az eredetileg lejt?s utcasorba épült, két tagból álló kórház szárnyai enyhén megtörve kapcsolódnak egymáshoz. A szép arányú, kolostorra emlékeztet? ikerépületek egyike volt a kórterem, a másikban a felcser és a betegápolók laktak. Itt volt a konyha és a kápolna, utóbbiban a segít?szentek közbenjárásáért fohászkodtak a páciensek gyógyulása érdekében.

Az 1990-es évekig raktárként szolgált épület falainak kutatásakor el?kerültek a csúcsíves, mérm?ves ablakok, gótikus ajtók és más faragott részletek abban a formában, amelyikben 1349 és 1365 között Nagy Lajos király f?emberének, Hédervári Kont Istvánnak, a város akkori kegyurának parancsára megépítették az ispotályt.

Közel esik ide Nagyszombat pompás m?emlék városa, az uralkodó egykori kedvenc tartózkodási helye; a galgóci f?téren álló hatalmas Szent Mihály-plébániatemplom – különösen nyugati díszkapuja a négy evangélista pompás gót baldachinszobraival –; a mellette álló nyolcszöglet? Szent Anna-kápolna; a Szent Ferenc-rendiek egykori kolostora, valamint a várkápolna gyönyör? Betlehem-szoborcsoportja – mind-mind az Anjou-kori Magyarország gazdagságát idézi a huszadik század e szomorúan szegényes díszletei között.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló